

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 286. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 9-го грудня 1938.

No. 286. Jersey City, N. J., Friday, December 9, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“ в Нью-Йорку 4-0287. — Тел. У. Н. Союзу в Нью-Йорку 4-1016. 4-5897.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE

ТРУДНОЩІ АМЕРИКИ НА КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛИМА (Перу). — У передодень відкриття Пан-американської Конференції показується, що Злученим Державам прийдеться звести на конференції важливу боротьбу за впливи на краї латинської Америки з Німеччиною, Італією і Японією.

Кожний з цих країв вислав на американську конференцію поважне число журналістів і урядовців, які поведи сильну пропаганду проти Злучених Держав. Вони закидають Злученим Державам їх економічного й політичного визиску. Рівночасно ведуть агітацію за фашизм і тоталітаризм.

Американські делегати заповідають, що вони будуть далі підкреслювати потребу демократичного устрою в державах Америки та мирного співжиття на засадах доброго сусідства.

Конференція починається офіційно в п'ятницю.

АМЕРИКА ЗНОВУ ШЛЕ ПРОТЕСТ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту приказав своїй амбасаді в Німеччині внести новий протест проти декрету німецького уряду, що заводить державну опіку над останками жидівських маєтків у Німеччині. Американський протест відноситься лише до маєтків американських громадян.

Німецький уряд іще не відповів на попередню ноту американського уряду.

ЗАПОВІДАЄ ДВА ГАРНІ РОКИ.

НЬЮ ЙОРК. — Роджер Бабсон, відомий бізнесовий статистик, виступив на річній конференції Бабсонової Організації з промовою, в котрій заповів два гарні роки для американського бізнесу. Одначе на дещо будучи він дивився досить песимістично, кажучи, що не виключає можливості інфляції, революції або подібної „зміни настроїв“.

ПУБЛИЧНА ОПІНІЯ ПРОТИ УРЯДОВИХ ПІДПРИЄМСТВ?

НЬЮ ЙОРК. — На річному конгресі Американського Союзу Фабрикантів виступали бесідники з запевненнями, що американська публична опінія вже не хоче більше ведення бізнесів урядом та воліє приватний бізнес. Бесідники зверталися теж проти президента Рузвельта.

ГРОЗИТЬ КОНГРЕСОВИМ ОБВИНУВАННЯМ СЕКРЕТАРЦІ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Перед конгресовим комітетом для розсліду неамериканських акцій виступали два свідки з домаганням негайної депортації Гарія Бриджеса, провідника морської юнії на побережжі Тихого океану, як комуніста, а потім конгресмен Томас з Нью Джерзі теж заявив за депортацію Бриджеса, загрожуючи притому, що як секретарка праці Перкінс не виконає цього домагання, він виступить проти неї в конгресі з публичним обвинуваченням.

НОВИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ НІМЕЦЬКИХ ШПИГУНІВ.

КРІСТОБАЛЬ (Каналова Смуга). — Перед окружним судом у цій місцевості почався процес проти Ганса Гайнріха Шакова й трьох інших німців, обвинувачених за шпигунство в користь Німеччини. Їх арештовано при фотографуванні американських фортів.

ЩЕ ПОПРАВЛЯЮТЬ ФОТОГРАФІЧНІ АПАРАТИ.

НЬЮ ЙОРК. — Гаролд Едгертон, професор Масачусетського Інституту Технології, придумав нову фотографічну лямпу, при помочі котрої можна буде робити в одній секунді 600 фотографічних знімків на одну фотографічну плиту.

Цей винахід буде мати велике значіння для розсліду руху.

ПІСЛАЛИ ЖІНКУ НА ЕЛЕКТРИЧНЕ КРІСЛО.

КОЛОМБОС (Огайо). — У стейтовій в'язниці Огай виконано при помочі електричного крісла кару смерті на пані Анні Марії Ган, 32-літній жінці, засудженій на смерть за вбивство.

Вона була обвинувачена за вбивство 4 осіб, але судді засудили її лише за вбивство одного, Вагнера на ймення. Прокураторія казала, що Ган убила ще трьох інших німців: Алберта Пальмера, Джорджа Гельмана й Джорджа Обердєрфера. Вбила їх при помочі отруї на шурів. Коли вона віднеслася була до стейтового губернатора з проською про помилування, цей відкинув просьбу й назвав її холоднокрівною цей вивинкою. Вона не жила за своїм законним чоловіком і він від арешту її ніколи не відвідував.

Коли її вели до електричного крісла, вона просила сторожів не тратити її, а потім упала на порозі без пам'яті. Треба було її на крісло занести.

В ОСЕРЕДКУ БОРОТБЫ.

Ледве Андре Франсуа-Понсет, новий французький амбасадор до Італії, прибув до Риму, щоб обняти свій уряд, а тут вибухли поважні непорозуміння між Італією і Францією. На світлі новий амбасадор в офіційній уніформі дожидає авдієнції в короля Італії, Віктора Емануеля.

16 ОСІБ ЗГІНУЛИ В СТРАШНОМУ КОПАЛЬНОМУ ВИПАДКУ.

У копальні вугля в Сидні (Нова Шотляндія) зірвалася лавина, котрою тягнуло 26 возів, наладованих 250 людьми. Вози скотилися по похилості зо страйною шкороістю й потім розбилися. Згинули притому 16 майнерів. Декотрі з них згинувши, розбившись при вискакуванні з возів.

ПРОДАЖ НАДЗЕМНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ ПОТВЕРДЖЕНИЙ.

Оціночна комісія міста Нью Йорку, що має зверхній нагляд над фінансами міста, потвердила продаж будови надземної залізниці на 6.Евєні за 80,000 доларів. Комісія ухвалила притому, що покупець, котрий закупив будову, має дати заповірку на доказ своєї бізнесової виплатності.

ДУХОБОРИ ПОКИДАЮТЬ ДАВНИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ.

В Кемсеку, Саскачеван, відбулася недавно дворічна конвенція духоборської організації, що зветься „Російське Релігійно-Фармерське Братство“. В часі тої конвенції заявив репортерам газет один з провідників духоборів, адвокат Казаков, що саскачеванські й албертійські духобори покидають давній спосіб життя. Вони зачинають кидати комуністичний спосіб життя та жити більш індивідуально.

СМЕРТЕЛЬНИЙ БІЙ З ПАНТЕРОЮ.

З Лізбони повідомляють: У Люр'яно-Маркез (Мозамбік) підчас ловів на двох мисливців, адміністративного урядовця й митного стражника, напала пантера. Хоч як оба розпугалися, пантера поранила обох мисливців дуже тяжко. Стражник помер у часі, коли переносили його до лікарні, а стан його товариша дуже тяжкий.

УКРАЇНСЬКА ДИТИНА ГЕНІЙ.

Місцеві лікарі й психологи відкрили в Торонті молоденького генія. Є нею 18-місячна донька гром. Бобесюків, українських родичів, батька Якіма й матері, що роджена в Торонті. Молоденька українка на ім'я Лілієн уже вміє говорити своєю рідною й англійською мовою, як і читати азбуку з тих мов так складно, що всіх це дивує. Однак по українськи краще вміє говорити. Молоденьку дівчинку, що має признаки геніальності, припадком відкрив місцевий славний дитячий лікар, д-р Алан Бравн. В часі відвідин одного пацієнта в сусідстві йому вийшло чорнило в фонтановім пері, яким хотів написати рецепту. В даній хаті чорнила не мали, отже лікар забіг до Бобесюків. Приглядаючись, як лікар черпав чорнило, дитина нагло запиталася його, що він робить та пощо це робить. Це здивувало спеціаліста, і по короткій розмові з нею він пізнав, що має до діла з небувалою дитиною. Повідомив про це пресу, внаслідок чого маленька дівчинка дістала для себе й для родичів багато реклами у пресі. Психологи призначили дитя до класу геніїв.

ДИВНА ПРИЧИНА КРАДІЖУ.

Сімнадцятилітній студент вищої хліборобської школи у Пльоєшті (Румунія) здефрандував із шкільної каси 100 тисяч лєй, щоби прикрасити своїм, зовсім здоровим зуби золотими коронами, бо думав, що золоті зуби дадуть йому більший успіх серед дівчат. Цей прекомічний і дивоглядний мотив крадіжки приволов судову владу віддати згаданого студента під обсервацію психіатрів у лікарні для умово-недужих.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

БІВСТВО І САМОГУБСТВО В КОРЧАХ.

Мешканці Пасік на Горішнім Личакові знайшли в корчах недалеко вже водопроводів тіла 19-літньої Михайлини Шидляківної і 25-літнього Мечислава Букати з Маєрівки. Здогадуються, що Буката застрелив молоду дівчину і сам скінчив самогубством. Слідство виявило, що Буката має на своїй совісті смерть Михайлини Худой, доглядачки з військового шпиталю. М. Худа за намовою Букати замешкала з ним перед трьома роками і привела на світ нещлюбну дитину, що померла. Перед трьома місяцями М. Худа отруїлася. Кружляли погоски, що Буката намовив свою лобку до самогубства. Перед трьома тижнями Буката познайомився з молодією недосвідченою М. Шидляківною з Пасік, яка залюбила у безробітнім донжуані з Маєрівки, караним уже судово. Шидляківна не слухала остерог ні батьків ні братів і ходила потайки на стрічі з Букатою, які закінчилися для неї трагічно. Тіла обох відвезено до інституту судової медицини.

ЧАСОПИСИ „НЕ МОЖУТЬ“.

Пропадання українських часописів стало на Волині „егіпетською язвою“. Особливо змінилися це сумне явище від часу подій у Карпатській Україні. Навіть у повітових містах щоденні львівські газети дістають адресати не що дня. А по селах не бачать їх тижнями. Якій висліді такого пропадання часописів? Зовсім не такі, яких може дехто сподівається. Замість мати цензурані газетні вистіпи, села живуть ніким нецензурованими усними вистіпками, такими фантастичними, що вони можуть підіграти навіть найфлегматичнішого українця. Фантазія цих усних „виступів“ не має меж: вони одним махом змінюють кордонні, роблять величезні пересування народів, творять нові самостійні одиниці і т. д. Оце наслідки роботи незнаних сільських цензорів і конфіскаторів українських часописів. Чи не ліпше булоб, якби українське населення, маючи цензурані часописи, мало правдиві відомості і не годувалося сплітками й вигадками?

ЦІКАВИЙ ЗВЧАЙ.

В цілому світі є прийнятий такий звичай, що коли у тюрмі нема вже ні одного в'язня, тоді вивішують на в'язниці білий прапор. Та в останніх часах увели той звичай у Німеччині також і в тих випадках, коли з якогось міста чи місцевості виїжджає останній жид. В австрійському місті Маттерсдорф зробили це цим днями, коли місто покинув останній з 530 жидів.

НЕВИДНІ ЛІТАКИ.

В Англії пробують витворювати деякі складові частини літаків із штучної живиці. Ужиття того матеріалу далоб змогу витворювати невидні літаки, яких майже не можна булоб спостерігти підчас лету. Пробу будови таких літаків були вже підчас світової війни, але тоді вони не дали бажаних вислідів.

ЗАМІТНІ ГОЛОСИ ПРО УКРАЇНУ

БЕРЛІН. — Кореспондент „Нью Йорк Таймсу“, Толишус, пишучи про голоси німецької преси у відношенні до заграничної політики Німеччини, говорить так: „Німецька преса цікавиться чимраз більше двома справами: Мемелем і Україною. Україну далі трактують з більшою резервою, але тижневик графа Ревентльова, „Райхсварт“, обговорюючи справу польсько-мадярських амбіцій мати спільну границю коштом Карпатської України, отверто зазначає: „Проблема самовизначення і державности Карпатської України може бути розв'язана тільки в рамках цілої України. Україна має населення 45 мільонів людей, розділених між Польщею, Росією і Чехо-Словаччиною. Відколи їх поділили, боротьба українців за врятування своєї расової індивідуальности ніколи не устала. Скорше, чи пізніше, мусить прийти до розв'язки і Будапешт повинен бути настільки розумний, щоб знати, що нація з такою сильною індивідуальністю, як Україна, не може оставатись поділеною, не наражаючи тим європейського миру“.

МУСОЛІНІ ПИТАЄТЬСЯ ГІТЛЕРА, ДЕ ВІН СТОІТЬ.

ПАРИЖ. — У політичних колах Парижу думають, що Мусоліні розпочав пропаганду за деякі французької території, як Туніс, а навіть Корсика, без точного порозуміння з Гітлером. Це потвердив посередньо Рібентроп, кажучи, що вразі війни Франції й Італії за Туніс Німеччина не буде втручатися. Та водночас Рібентроп зазначив, що вісь Берлін—Рим є потрібна для миру таксамо, як вісь Лондон—Париж. За вістками паризьких кол, Мусоліні затревожився поведінкою Німеччини і віднісся безпосередньо до Гітлера з запитом, що він буде робити на випадок конфлікту між Італією і Францією. Згадані кола твердять, що в лоні німецького уряду в тім відношенні є роздвоєння.

ДАЛЬШІ ПРОТИФРАНЦУЗЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

РИМ. — Проти французькі демонстрації відбуваються далі по різних містах Італії. Та вони мають дивний і загадковий характер. У них беруть участь головню студенти, і то в не дуже великім числі. З того видно, що хоч уряд до певної міри мав вплив на викликання їх, то не бажає собі покищо, щоб вони прибирали масовий характер. Що мають на цілі ці демонстрації, покищо навіть знавці не хочуть передсказувати.

ЗВІРСЬКИЙ НАПАД ПОЛЬСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

ЛЬВІВ. — Польські студенти університету дали ще один доказ своєї „високої“ культури. Ото без ніякої причини вони напали на коридорі львівського університету на українського молоденького студента університету, Івана Лисика, і палками в звірський спосіб його побили. Ці польські „герої“ розбили йому голову так, що його цілого облила кров і треба було чимкорше відставити його до шпиталю. З огляду на поважні рани, згаданий український студент залишиться довгий час у шпиталі. Українська суспільність почала переводити для нього збірки на лікування.

МАПА, ЩО ПОЛЯКІВ КОЛЕ В ОЧІ.

ВАРШАВА. — Польський часопис „Польська Збройна“ лютиться на французів за те, що вони помістили в своїм часописі „Ілюстраціон“ мапу, яка вірно представляє українське й білоруське населення в Польщі. „Польська Збройна“ дослівно говорить: „Заломання французького картографа переходить у якусь аберацію (збочення), котру можна пояснити або якоюсь зажертою ненавистю до Польщі, або оглядами, які колись дзвеніли, а нині приємно шестяться... На цій французько-союзницькій мапі вміщено білорусів без числа й без міри. Щоправда, не поминули й поляків та зробили це як з ласки. На південь від білорусів живуть українці. Їм не пожадувано вже ні місця, ні рисок. Коли приглянутись, то українців бачимо під самим Сандомиром і Завихостом, за Криницею, майже в самім Кракові, а на півночі — в Сельдах, Суwalkах та Білостоці, майже на „пятах курпівських“.

ПОЛЯКИ СПАНТЕЛИЧИНІ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКИМ ПАКТОМ.

ВАРШАВА. — Польська преса різно пояснює собі недавно підписаний німецько-французький пакт. Одні газети тішаються тим і кажуть, що він причиниться до загального замирення. Інші турбуються і кажуть, що відпруження німецької сили на заході додасть їй більшого розгону на сході.

НІМЦІ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ РЕВОЛЮЦІЮ В РУМУНІЇ.

БЕРЛІН. — Обговорюючи останні події в Румунії у зв'язку з застреленням провідника румунських фашистів, Кодреану, та його кільканадцятьох співробітників, німецька преса говорить, що в Румунії, де діються ті речі, мусить прийти незадовго до революції. Німецька преса твердить, що фашистських провідників постріляно на приказ, у їх келіях, а не тоді, коли вони пробували втікати.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 3, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Сво-оди“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СПОВНИМ СВОЇ ОБОВ'ЯЗКИ, ЩОБ ІНШІ СПОВНИЛИ СВОЇ

В оголошеннях відділів У. Н. Союзу попадають щораз частіше заклики відділових урядів до членів відділів приходити на відділові збори та на них платити свої членські вкладки, а не заставляти відділових урядників ходити по хатах збирати вкладки. Ці заклики відділових урядів відкривають стан річки, котрий існує вже не від сьогодні, а котрий вимагає доконечно зміни, якщо запомогове життя не має зовсім випасти з великою шкодою для цього важного чинника в житті імігранта, запомогової організації.

Звідки завелось таке по відділах запомогових організацій, що члени ждуть від урядників ходження по хатах по збірці членських вкладок, можемо легко догадатися. Це ніщо інше, як вплив безплатної асекурації, а передовсім так званої індустріальної, себто тої асекурації, при котрій асекураційний агент заходить до хати асекурованого кожного тижня „по пайді“ та стягає асекурацію. Є це рід асекурації такий дорогий, що його загально вважають просто розтратами та домагаються його повної реформи, якщо не заборони. Добрий він лише для людей, котрі ще не навчилися точного плачення вкладок, котрі не вміють держати грошей у жмені, котрі не вміють ошаджувати їх з тижня на тиждень, котрих отже треба конче зловити „по пайді“. З такого роду обезпечення перенесено до запомогових організацій звичай, що агент має прийти до хати збирати гроші.

Перебрання цього звичаю асекураційних підприємств до запомогових організацій зовсім невмісне, бо запомогові організації не платять удержання своїм представникам, що збирають від членів вкладки, як це платять асекураційні підприємства. Урядники запомогових організацій не живуть за збирання вкладок, як асекураційні агенти, але сповняють свої функції за номінальною винагородою, або зовсім без винагороди. Запомогова організація має відділи відділові збори кожного місяця, на котрі кожний член повинен принести свої вкладки й віддати урядникові. Урядник не має обов'язку ходити по хатах збирати вкладки. Як він інколи це зробить для свого приятеля чи недужого, то це його надзвичайна добровільна прислуга, а не сповнення обов'язку. Його ціль не збирати вкладки, а вести товариство та причинитися до його дальшого зросту. Він може використати свій час багато краще для товариства й організації, як замість ходити по старих членах по вкладки, піде по хатах тих, що ще не є членами організації, та поагітує за їх приєднання до Союзу.

Тому з нагоди річних зборів по відділах Союзу треба членам Союзу пригадати на статутний обов'язок ходити на кожні місячні збори, платити там свої місячні вкладки, щоб у цей спосіб звільнити урядників від тягару ходження по хатах та дати їм можливість зайнятися справжньою працею коло дальшого зросту Союзу, а то приєднуванням нових членів.

УПАДОК ЗНАЧІННЯ СОВЕТІВ У МІЖНАРОДНІЙ ПОЛІТИЦІ

Так, як тепер справи стоять, то Советська Росія є властиво на терені міжнародної політики неіснують.

Відбуваються різні важні наради великих держав, як ось цієї осені в Мінхені, але представників від Советів там нема.

Останній виступ Літвінова в Женеві мав радше демонстраційний характер і ніхто навіть не припускає, щоб советська політика могла в найближчій будучині стати „зоболізованою“.

По ревеліаціях (зрештою досить обережних) славного американського летуна полк. Ліндберга про стан большевицького летунства також віра у непереможну силу того летунства є сильно підкопана. Своім боком і своїм значенням, напали большевики в простий спосіб на полковника Ліндберга як на „ворога народу“, запродавши буржуазії і такими іншими гарними слівцями, в які московсько-большевицький слівник такий багатий.

Та думка такого знавця як Ліндберг у справі большевицького летунства зробила своє і вплинула і на французів, що були схильні до ближчих зносин із Советами, і на англійців, які, щоправда, цілком не симпатизують з большевиством, але вважали Совети за чинник, потрібний до удержання рівноваги на Далекім Сході.

Власне брак довіри у свої власні військові сили приклав Советам здержуватися від якоїсь енергійної акції в Європі, а через це і вона перестала на них числитися, вважаючи їх державу радше за якийсь позаєвропейський край.

В усьому разі грозять Советам дві агресії: одна в Азії від Японії, друга в Європі від Німеччини, котра, як з усього видно, знову підносить справу самостійної України.

Могла би бути ще небезпека третьої агресії — від Польщі, але та занята руйнуванням православних церков та вибивання вікон в українських інституціях, то їй не може думати про якусь заціпену політику проти Советів та піти дорогою, приписаною їй пок. Пілсудским.

Автім Сталін і тих двох

перших можливих агресій так якби й не бачив: він має багато роботи у себе вдома з дійсними і ведуманими своїми противниками. У його внутрішній політиці грає величезну роль так званий „превентивний морд“, описаний так спиртно у славній повісті Шолохова „Тихий Дон“. Сталін мордує завчасу (превентивно) всіх тих, які може колись могли би бути небезпечні для нього. Очевидна річ, що у кожнім чоловіці можна бачити „можливого“ противника, і тому Сталін не перебирає, але одного за другим посиляє в „земельний комітет“.

В останніх часах зник десь грізний прокурор Вишинський, а навіть могутий командир „дальновосточної“ армії, Біліхер, пропав, мов камінь у воді. Мабуть і він при допомозі вистрілу в потилицю дістався там, де „ні болізни, ні печалі, ні життя безконечна“.

Те систематичне мордування триває далі, а до відома світового загалу доходять лише не раз винятково імена визначних помордованих. А скільки є менше знаних? У советській пресі подають час до часу світліну Леніна в оточенні його головних співробітників. І дивна річ: те оточення дуже часто змінюється. Світлішці вміють зручно монтувати все фотографічні групи, в яких приходять усе нові обличчя на місце попередніх, уже щасливо зліквідованих. З давнього ленінського гвардії бачимо хіба ще лише Кагановича і Молотова. Донедавна красувалася там іще і Єжов, обернучись членом Чеки, але тепер і його не видно. І він пішов уже „ад патрес“, як казали латинці, себто „до батьків“.

Один з російських емігрантів, Б. Суворин, звисний автор книжки про Сталіна, обчислює в паризькій „Фігаро“ жертви сталінської „чистки“ і наводить дуже цікаві числа. За останніх три роки вимордовано в Советах все, що було поважніше й інтелігентніше. І так: „зникли“ (з трьома лише винятками) всі члени Центрального Комітету большевицької партії та члени „Політбюро“, яких іще Ленін туди покликав. Також „зникли“ дев'ять

десятих членів Совнаркому (ради міністрів).

А у війську „зникли“ три маршали (з загального числа 5), 11 комісарів для військових справ та їх помічників, 6 генералів, членів військового суду (з тих 8, що засудили на смерть маршала Тухачевського і його товаришів), 75 членів вищої військової ради (із загального числа 80), всі без винятку командири воєнних округів і всі без винятку командири ескадр. Масово „зникли“ також спеці-економісти, техніки і статистики — всі ті, що працювали коло „пятилетки“ і стояли на чолі „великанів“ промислу. „Зникли“ також багато амбасадорів, дипломатичних послів і консулів, багато високих урядовців та професорів високих шкіл. Сталін зліквідував у кількох останніх роках біля 70 тисяч людей — саму сметанку нової російської інтелігенції.

Наскільки можна вносити з відомостей у пресі, в однім лише 1937 році виконано біля 5 тисяч езекуцій. Та дехто з кореспондентів каже, що їх було 10 разів більше, а це потверджує і Люшков, бувший шеф Чеки на східній Сибір; якому вдалося втекти до Японії. В грудні 1937 р. було в Советах політичних в'язнів пів мільона. Петров, співробітник Люшкова, обчислює інтернованих у „концйгерах“ на п'ять мільонів. Річ очевидна, що вони там дармо не сидять, але мусять виконувати тяжкі роботи у лісах, при каналах та дорогах, а через злий харч та холод падають як мухи.

Але большевикам це байдуже і вони кажуть: „у нас людей станеть“.

В'язні в бараках у Верхнім Уральську обчислюють, що за останніх 5 років було ув'язнених 5 до 15 мільонів людей.

Цікава річ, за що властиво мордують тих різних „спеців“ та старшин. Отже за „зраду“! Якаж це була „зрада“? Перед кількома місяцями часопис „Красний Флот“ узагальнював розстрілювання „спеців“ і „командирів“ у флоті тим, що вони були прихильники будівництва не великих лінійних кораблів, але підводних лодок. Тому признано їх „ворогами народу“, хоч кожний знає, що це то з літака чи торпедою легше влучити у великий корабель, ніж у невелику, а таку небезпечну підводну лодку. Такаса за пусто - дурно розстріляно славного конструктора літаків, Туполева.

Боротьба Сталіна веде до знищення не лише тих, які хотіли інше працювати, як він, але які хочби лиш відважились інше думати, ніж він думає.

Внутрішні положення погіршуються ще тим, що фабрики не дострачують у потрібній кількості предметів щоденного кінцевого вжитку.

Сталін каже за кару, як „ворогів народу“, розстрілювати директорів тих фабрик, але це ситуація не поправляє. Сталін вступив на дорогу, з котрої вже не годе повернутись, а тому, що терор з його боку вдаряє і в армію у флоту, то ослабляє очевидно і міжнародне положення Советів і вони перестають грати ту визначну роль у міжнародній політиці, яку ще так недавно грали. Вони дуже обережно обминають усякі міжнародні непорозуміння, бо з них може прийти до війни, а війна мусіла би принести погром для цілої шайки, що тепер так криваво панує над тою шестою частиною земської кулі.

Іван Наконечний.

Наївний.

— Чи ваш чоловік вдома?

— Так.

— Слава Богу, що врешті застаю його. Будьте так добрі і дайте йому цей рахунок, хай вирівняє.

— Не будьте наївні. Чи якби він мав гроші, то сидів би вдома?

МАРІЯ СОКІЛ

наша славнозвісна співачка вернулася знову до Америки. На знімці вона в ролі Одарки у фільмі „Запорожець за Дунаєм“.

ВИТАЄМО МАРІЮ СОКІЛ І АНТОНА РУДНИЦЬКОГО ВДРУГЕ В АМЕРИЦІ!

Як ми вже подавали на днях у короткій новинці, з Європи знову приїхали до Нью Йорку наші знамениті артисти Марія Сокіл і Антон Рудницький, які своїми концертами в користь львівської „Народної Лічниці“ здобули минулої зими серед української еміграції в Злучених Державах таку славу й популярність, як мало хто з наших артистів. Усі, що були присутні на концертах цієї артистичної пари, в одному із двадцять-літніх міст у Злучених Державах, у яких ці концерти відбулися, мають іще в свіжій пам'яті ці переповнені публікою концертні сали, цей ентузіазм слухачів і ці сльози радості й зворушення, які блістали в негодному оці під час співу Марії Сокіл. Концерти цих артистів були справжньою подією в житті нашої еміграції в Злуч. Державах, подією не тільки мистецькою, але й загальногромадянською значіння: адже завдяки цим концертам майже скрізь об'єднувалися — бодай на цей один вечір! — наші громади, часто-густо розднані непорозуміннями на тему релігійних чи політичних переконань і ріжниць. Вагу і значіння Першого Українського Шпиталю „Народної Лічниці“ вразили всі свідомі наші громадяни і своєю масовою участю в концертах Марії Сокіл і Антона Рудницького та своєю жертвенністю виказали зрозуміння громадянських і національних обов'язків та, зокрема, зрозуміння такого гуманітарного діла, яким є Шпиталь „Народної Лічниці“.

Як знаємо з візиту і комунікатів Ради „Народної Лічниці“ в краєвій і нашої тутешньої пресі, обоє артисти передали в найбільшому порядку всі зібрані прибутки „Народній Лічниці“. За це їм висловлено прилюдну подяку в часописах, а митрополит Шептицький, опікун „Народної Лічниці“,olistовно в сердечних словах подякував обоє артистам за їх трудно і успішну працю.

На прохання „Народної Лічниці“ Марія Сокіл і Антон Рудницький погодилися ще й у цьому році продовжувати свою хосенну працю в користь нашого Першого й одного Українського Шпиталю. Загостивши до редакції „Свободи“, пп. Рудницькі на запит про їх пляни, відповідають:

„Ми хочемо довести до кінця раз розпочате діло: прислужитися віру нашій силі і можливостей іше й у цьому році до збирання фондів для „Народної Лічниці“, для цієї, такої важливої інституції. Шпиталь „Народної Лічниці“

відкритий минулого року, вже на сьогодні куди замалий: ні хворі не можуть у ньому поміститися, ні лікарі із своїми амбулаторіями і робітнями. Навіть самому директору Шпиталю прийшлося перенести свою ординацію до двох тісних кімнат у сусідньому, нешпитальному будинку — таким величезним успіхом користується шпиталь у всього нашого населення, що місця в ньому не вистарчає! Тому „Народна Лічниця“ приступає незабаром до поширення існуючого вже будинку, до дальшої розбудови Шпиталю, і тому ми не могли відмовити проханню поїхати ще раз до Америки і даліше концертувати в користь „Народної Лічниці“.

„А чи маєте може ще якісь особисті пляни, якісь мистецькі проекти під час вашого побуту тут?“

„Що нас найбільше тут цікавить, це рушити з місця справу української опери й української симфонічної музики. Що до останньої, то перший крок робить незабаром Павло Углицький і ми широ радітимемо його успіхом. Може нам разом удасться щось зробити з українською оперою. Час уже показати наше музичне мистецтво сьогоднішнього дня, не обмежуватися тільки все до минулого! Може дасться зреалізувати ці пляни в зв'язку з Світовою Виставою, має, на нашу власне булаб найкраща нагода. Комітет, який займається справою участі українців у Світовій Виставі, має на нашу думку, просто обов'язок показати з нашої музики і своїм і чужим щось нове і щось більше, як усе досі“.

Витачи наших славних артистів і водночас наших Дорогих Гостей вдруге на землі Вашингтона, бажаво їм здійснення усіх цих гарних та цікавих плянів. Та впершу чергу бажаво їм якнайкращого, ще більшого як у минулі роки, успіху в їх прегарній праці для „Народної Лічниці“ і нашого Першого Шпиталю!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛУДЛОВ, МАСС. Річні збори Тов. ім. І. Франка, від. 253, відбулися в суботу, 10. грудня, на українській гали. Присілих всіх членів прийняв на час. Буде вибір уряду на 1939 рік. Присілих вирізняти загалом до тов. каси. Не прибувши член платив карі після тов. ухвали, як член місцевий, так і позамісцевий. — Василь Босик, пресак; Петро Павліш, кас.; Іван Пристипа, фін. і рек. секр.

ГВАЙТСТОН, Н. Я. Мітинг Тов. „Григорія“, від. 129, відбувся в суботу, 10. грудня, в 8. год. вечір. у домі тов. Івана Буря, 146-30 — 22 Ave. Обов'язком всіх членів бути на цей мітинг, бо є важні справи до погодження і заразом вибір нового уряду на наступний рік. Невідвідавши член платив карі згідно з статутом. — Антон Каука, прес.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

Чоловіки при праці носять вільні штани, грубу сорочку, звичайно конопляну, понайбільше з широкими незаплітаними рукавами. Капелюх (кльобук) носять старий, такої самої форми, як у святи. Зимою надягають кожухи, та звичайно футряні сердани, в долішніх, околицях із рукавами, звязаними на карку. Дівчина, що має нареченого, носить у волоссі зелену стяжку, а всі дівчата носять на голіві в свято т. зв. „парти“, себто вінки із штучних цвітів, себто срібною або золотою блискіткою і стяжками, а часом лише з самих стяжок.

В деяких околицях носять жінки і дівчата жалібною ношу, прикрашену лише білими, чорними або жовтими вишивками, або бода вистерігаються яскравих барв у прикрасах.

Старші жінки зимою (напр. у Геремській) носять т. зв. „гандярку“ — спідницю, ткачу з конопляних ниток і пасків з ріжних ганчірок.

У Ліптовській, головнуж у Зволеньській носять замужні жінки під хустиною на голові чіпочок, гаптований берегом. Прикметне, що в Ліптовській уживають радше чорних хусток, ніж іншої барви, на Співі білих.

ГОСПОДАРСТВО.

СКОТАРСТВО. — ПРОМИСЛ.

Таке підсоння і природа краю, як у переважній частині Словаччини, може захоплювати мандрівника, однак тамашньому мешканцеві кривавий піт витіскає з чола, коли хоче жити з плодів цієї землі. Коли в околицях Братислави достигають мейони, а винограду не плекають, лише в північних околицях Орави, йдучи на схід, то в Тренчинській більшість населення не знає хліба, бо не має ні пшениці, ні жита, лише овес і бараболу. Хліборобство тут розвинулося не може; на узбіччях земля скалиста, неврожайна, ледви може дати поживу кущам ялівцю та поганій траві. На долах земля краща, часто навіть придатна під пшеницю. Однак долини вузькі, попереті нані гірськими, неурегульованими потоками, тому часто навішувані повенями, що нищать урожайну землю, а наносять ринь і каміння. Тому то на узбіччях сіють лише овес або садять бараболу, на долах садять капусту, сіють ячмінь, часом жито, трохи льону для виробу домашнього полотна. А всеж мрією словака є докупити бодай кусник ґрунту, сіножати, лісу, а хоча земля не давала йому навіть скромного проценту від вложеного капіталу, заробити

з чого іншого, а доложити до рільного господарства, щоб тільки не втратити раз купленої землі. Тому теж словаки, хоч як люблять рідну землю, так численно емігрувати до Америки. Найзвичайніша е. зв. трипільна господарка, себто що два роки сіють на однім кушні або садять, а третій рік поле лежить перелогом. У далеких, недоступних частинах, між лісами, гноять землю так, що віви замикають на тім кушніку в загороді дві-три ночі, поки не згнотять усього поля.

Сіножати косять двічі до року. Косовиця і жнива це праця, получена з ріжними звичаями. Парубки, дівчата, чоловіки та жінки виходять до такої роботи зодягнені по святочному. Тоді теж ідуть ліпше ніж звичайно, вуджену веприну або баранину, квасне молоко, пироги, або галушки з бриндзю. По жнивах несуть господареві вінець зо збіжжя додому, причому господар їх часом, вони бовляться весело, часом при музиці й танцюють. Себто обходять обжинки, як і в нас. На далекі сіножати вибираються навіть із великими запасами страв, напиту і з кобзарем (себто дударем). При тій праці нестружджені, бо працюють не раз і в день і вночі. Зате в зимі, можна сказати, западають у зимовий сон, сплять по 12-16 годин на добу. (Д. буде).

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

До членів У. Н. Союзу та членів У. Н. Дому.

По всіх відділах У. Н. Союзу відбуваються в грудні вибори на відділових урядників. Дітройтські відділи вибирають і делегатів до У. Н. Дому, з котрих складається загальний У. Н. Дому.

Деякі члени теперішнього загальної при У. Н. Домі є перемічені і готові не прийняти уряду на рік 1939. Тому слід звернути увагу членим на вибори, коли вони будуть вибирати делегатів, щоб не вибирали когось тому, що це може бути ближче знайомий, чи свояк, але вибирали таких, котрі є свідомі своєї праці при У. Н. Домі. Ми вложили там немало грошей та праці. Тому треба бути на сторожі тої праці, того майна, яке ми всі там вложили. А ще більше треба бути на сторожі в У. Н. Домі, щоб не дати себе підвести різними ошукавцями, котрі під нинішню пору в Дітройті почали розпускати крилу і стараються оплюгавити всіх тих, котрі робили і роблять національну роботу в нашій громаді й остерігають громадян перед тими, котрі були десятки літ по московським та інших нам ворожих таборам.

Коли комітет будови У. Н. Дому збирав гроші на будівлю, то ті самі люди, що нині його великі прихильники, ходили і намовляли громадян, щоб не помагати будові У. Н. Дому. В чужих таборах вони набрались такої смілости, що навіть одного разу в присутності двох урядників відмовляли громадян від грошової допомоги на У. Н. Дім. Але свідомі громада не звернула на них уваги, хоч не була з ними ще добре об'явлена. Але коли будова У. Н. Дому була вже під верхом і посвячували угодний камінь (а це було перед виборами), то щоб заховати своє брудне обличчя червоної краси перед громадою, один з них теж дав лять доларів, маючи на думці зробити колись гешефт.

Українська дітройтська громада, знаючи таких людей, їхню минулину й теперішність, не слухає їхнього „шлункового патріотизму“, а навпаки, їх виключає з ряду своїх національних рядів.

Такі люди ніколи не можуть бути в заряді У. Н. Дому. Але вони ходять поміж добрих та свідомих членів, котрі чваняться навіть вищою освітою, а на громадських справах не визнаються і будькому дадуть себе намовити, розуміється не на добру справу.

З початком нового року придуть нові урядники до У. Н. Дому. Вірю, що придуть люди, котрі далі будуть продовжувати українську національну роботу. Будуть далі продовжувати вечірню українську школу, котра вже існує в У. Н. Домі від кількох місяців. Діти, котрі ходять до цієї школи, зробили великий поступ за такий короткий час. За це належить подяку вчителю С. Курилову, котрий немало приложив праці до тих дітей. Учитель С. Курилов учить теж хор та аматорський кружок при У. Н. Домі. Його треба підпомогти тим, щоб родичі, котрі мають дорослі вже діти, прислали їх на проби хору й аматорського гуртка, а тим допоможуть У. Н. Домові. Українські дітройтські громадяни наклали на себе великий обов'язок, котрий іще не є як слід викінчений. Вибудували прекрасний будинок, котрий прикрасив не тільки українську околицю, але й місто Дітройт, як сказав сам дітройтський посадики Д. Рідінг. Ми повинні ще попрацювати над тим, щоб викінчити го-

рішню салю, а викінчимо тоді, коли будемо щиро вірити у викінчення та сповнимо свій членський обов'язок, який ми самі на себе наклали. Коли це зробимо, тоді справді лишимо гарну пам'ятку для будучих поколінь.

Володимир Дідик.

БОЛТИМОР, МД.

Справа Світової Вистави.

Багато з наших людей ще легковажать собі Світову Виставу. Правда, вони признають, що ми, українці, участь у тій виставі взяли мусимо, але водночас переконують себе й інших, що коли прийде час, то на ту ціль дадуть гроші наші заповомові інституції. Надія на це марна. Бож усі ми добре знаємо, що наші заповомові інституції не можуть дати більших жертв на ту ціль просто тому, що ті гроші, які вони мають, є призначені на покриття членських грамот і вони є стережені законом, щоб не були видані на ніяку іншу ціль, як ту, яку виплачені членами.

Замість того, щоб сподіватися від когось якоїсь дурниці, ми всі краще зробимо, коли старатимемося самі прибирати гроші. І в нашій болтиморській громаді порозумілись місцеві і куртісбейські українці та відділи наїхих заповомових організацій і рішили влаштувати на ту ціль бал. Пішли ми поміж наших бізнесменів і вони помогли нам, чим хто міг. Йосиф Приймак дав \$2, Микола Шулька \$5 і продукти з крамниці. Олександр Іваневич, Михайло Дмитрів, Йосиф Захарко, Йосиф Копичак, Антонина Семенків, Дмитро Фоль, Філімон Захарко, Марія Крисова — ті всі бізнесмени дали безплатно продукти до кухні. Бал відбувся 13 листопада ц. р. Балем займалися пані: Емха, Левко, Боднар, Малиновська, Криж, Семків; громадяни: В. Боднар, В. Захарко, П. Корчинський. Комітет поставився про все. А всетаки розчарувався, бо колиб не прийшли були чужі, то треба було до того балу докладати. Наші люди чомусь завели. Багато з них уміють лиш на словах „помагати“ українській справі. Але коли прийдесть допомогти ділом, то їх нема.

По відчисленні розходів лишилось \$31 на Світову Виставу. З того вислано до виставового комітету \$26, а \$5 на Карпатську Україну, які то гроші зложено в церковнім комітеті, що займається тими збірками. Ми не повинні забувати і за ту молоду українську державу, з якої може вирости колись велика. Крім згаданих \$5 зложили до церков-

ного комітету на Карпатську Україну також: Т. Чорній, П. Боднар, бр. св. Петра і Павла, У. Н. Поміч — всі по \$5; С. Захарків \$1.

За Комітет Балю: Анна Чорній, Петро Боднар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Посвячення прапору.

Торжество посвячення національного прапору в місцевім відділі Союзу Українок відбулося в суботу, 5 листопада ц. р. Свято було влаштоване власними жіночими силами. Кумами були представники всіх прибулих українських організацій, при співучасті численного українського громадянства. По посвяченні всі удалися на салю і там розпочався концерт. Зворушливий був вигляд, коли всі братські прапори вклонились новому українському прапорові.

Концерт відкриває голова відділу Союзу Українок, пані Бігун, короткою і ядреною промовою. Парохіальний хор під управою п. М. Білинського гарно відспівав кілька українських пісень. Вступне патріотичне слово виголосив о. Турула. Потім виступив перший раз український жіночий хор Союзу Українок під проводом п. Білинського. Він відспівав гімн Союзу Українок і кілька народних пісень. Головний реферат виголосила представниця централі С.У.А., п. О. Штогрин. Вона говорила про значіння прапору. Далі були дві деклямації: одну виголосила пані М. Дмитрів, другу пані А. Мазурик. Деклямації випали дуже добре. Дальшими точками були сольові виступи пані Бігун, при супроводі панни Сорохтей. Милою і приємною несподіванкою була гра на піані панни Степанії Турули, дружини місцевого отця парох. Публика нагородила її рясними оплесками. Під кінець виступили діти з танцями, під проводом п. Р. Винченського. Їх також нагороджено рясними оплесками. Свято закінчено відспіванням гімну „Ще не вмерла“. В святі взяли участь члени Союзу Українок з відділу в Бофало, у великому числі. Другого дня відбувся гостинний обід для членів і гостей, яким проводила пані О. Штогрин. В часі обіду виголошено чимало промов, у яких бесідники висказували побажання, щоб розбудувався Союз Українок в Америці.

По обіді відбулось організаційне віче, на яким головну промову мала пані О. Штогрин. Бесідаючи говорила про значіння організації, про завдання української жінки тут в Америці і в краю та про пра-

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

ПРОТИ ПОЛЬЩІ і в СПРАВІ ДОПОМОГИ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

В НЕДІЛЮ, 11. ГРУДНЯ 1938 РОКУ

В ГОДИНІ 2. ПОПОЛУДНІ

В WICKER PARK HALL

2044 W. North Avenue, Chicago, Ill.

Головний бесідник буде Др. ЛУКА МИШУГА, що якраз вернув з Європи

УКРАЇНСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В СТРИУ

Десятки поранених і арештованих.

До львівського „Нового Часу“ пишуть:

В четвер, 20. жовтня, національно свідомі й зорганізовані громадяни, в більшості молоді „Стрийщини“, уладили маніфестацію в справі Карпатської України, щоб таким шляхом задемонструвати проти мадярських зазіхань на волю карпатських українців.

Групу людей, коло 800 (в більшості селян), що маширували зразково, чвірками в напрямі староства, стримала поліція на вул. 3-го Мая й крикнувши „розейсьте сен“, почала розганяти спокійних хлопців — у більшості сільських — гумовими палицями, а далі крісними прикладами. У висліді кільканадцять залитих кров'ю хлопців лишилися на бруку, а решту пігнала поліція в напрямі Ринку і вулиці Потоцького, де, окруживши маніфестантів з допомогою державних урядників, уладили погром на більшу скалю. Маніфестуючі, лишаючи по дорозі тяжко ранених, з порозбиваними головами, попалили на торговлицю, а прибулу поліцію обкидали камінням. Шойно свіжі сили тайної й мундорової поліції розігнали демонстрантів, так, що коло год. 12. вполудне (зачалося перед 10-тою!), настав у місті менш-більш спокій.

Тяжче ранених відставлено поліційними автоматами до загальної лікарни, менше ранених тримають далі в комісаріаті. Арештовано — як нараховують — досі коло 90 осіб, у тому м. ін. старенького пароху Сіхова, о. Володимира Приходька, та кількох стрийських українських купців.

Пополудні густі відділи поліції патрулювали місто, легітимуючи кожного, хто мав вишивку, чи просвітнянську відзнаку.

Вечором відбулись віча О. З. Н., однак до більших галабурд не дійшло. Знищені лише кілька шильдів, м. ін. у „Скалі“, „Дністрі“ й „Карпаті“. Одночасно невідомі „рицери“ поздирали афіші Спортивного Т-ва „Скала“ українською мовою, що заповідали на 23. X. ц. р. змагання „Скала“ — „Стшелець“ за мист. А-кл.

Скількиж легше й тяжче ранених доходить до 40 осіб. Треба зазначити, що маніфестанти бажали — як упевняють — цілком спокійно заманіфестувати своє протимадярське наставлення, але тільки через неопанування організму безпеки скропили своєю кров'ю сірий брук. Стрия в пам'ятний осінній четвер, 20. жовтня 1938 р.

СПРОСТУВАННЯ

„Народна Воля“, ч. 137 з 6-го грудня ц. р., відповідаючи на заяву ексекутиви Протестаційного Комітету в Нью-Йорку й хочаби виблиту себе перед українським громадянством за те, що радикали не тільки саботували протестаційний похід та протипольське віче в Нью-Йорку 19-го листопада ц. р., але що Народна Воля „навіть не помістила платних оголошень про це протипольське маніфестацію, оправдує себе тим, що, мовляв, „Народна Воля“ одержувала повідомлення та дописи про маніфестацію не під фірмою Комітету, а тільки під фірмою Центральної Управи ОДВУ. Як секретар Протестаційного Комітету, заявляю, що ніяких оголошень ні дописів не вислано під фірмою ОДВУ, а вислано їх на звичайному чистому папері, а я підписував їх як секретар Комітету. Тому, що Протестаційний Комітет не хотів, щоб листи приходили на адресу Народного Дому, через причини всім знані, ексекутива рішила, щоб усе листування йшло на пошту скринку ОДВУ, й тому я вживав коверток, на яких була зворотна адреса ОДВУ. Тимсамим „Народна Воля“, пишучи таке, послугувалась цілковитою неправдою і перекручувала факти тільки на те, щоб якось виправдати своє шкідливе поступовання супроти української маніфестації проти Польщі.

В. Різник, секретар Протестаційного Комітету в Нью-Йорку.

УВАГА! УКРАЇНЦІ В ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ.!

УВАГА! ЗАХОДОМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ і при співучасті всіх українських організацій в Джерзі Сіті

70-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ПРОСВІТИ

В НЕДІЛЮ, 11. ГРУДНЯ (DECEMBER 11, 1938)

В ГАЛІ У. Н. ДОМУ, 181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок у годині 7. вечір. Вступ вільний.

Шановні українці і українки! Це кличуть наші рідні брати і сестри з далекого Рідного Краю. По всіх містах та селах нашого краю весь народ український кличе нас прославити 70-літній ювілей Просвіти. Тож прийдім всі як один і віддаймо належну пошану тій матерній Просвіті, яка навчила нас, як боротися з всяким лихом. Нехай нікого з нас не бракує на цьому Ювілею!

Уряд Центр. Комітету в Джерзі Сіті, Н. Дж.

НЮАРК, НЮ ДЖЕРЗІ

УКРАЇНСЬКА ПРЕСВИТЕРСЬКА ГРОМАДА запрошує ВСІХ громадян з Нюарку й околиці на

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

В НЕДІЛЮ, 11. ГРУДНЯ (DECEMBER 11, 1938)

В ЦЕРКОВНІ ГАЛІ, 49 БІКОН УЛІЦЯ, НЮАРК, Н. ДЖ.

ПРОГРАМА: Хор Української Пресвітерської Церкви під управою проф. Юрія Кириченка. Скрипкові соля відіграє Осип Снігур, український скрипак і композитор. В програму входять також: сопраново соля, баритонове соля, дівочий квартет і акордіонове соля. ПРОМОВУ виголосить пастор В. Кузів, що недавно вернувся з Галичини.

Початок у 7. год. веч. Вступ 35 центів. ВСІХ ВИТАЄМО!

ПОЗІР! ПІТСБУРГ, ПА., І ОКОЛИЦЯ!

Повідомляється, що В НЕДІЛЮ, 11. ГРУДНЯ Ц. Р. в годині 3. пополудні, в церковній галі на 7-мій улиці, відбудуться

ЗБОРИ В СПРАВІ ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ВІЧА

Проситься прислати представників усіх громадських установ, Братств і Товариств, щоби вибрати ширший комітет, котрий займеться устроєнням і переведенням такого віча.

ЗА ТИМЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

о. В. Олексів, П. Шпікула, О. Микитюк, Д. Василик і М. Малевич.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по середині. Малого формату. Для дітей) — \$.90

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) — 1.35

Помилуй нас Боже (в чорній шкряній оправі) — 1.35

Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі) — 1.35

Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині) — 1.70

Бог радість моя (сторін 606. В гарній м'якій чорній опр. 2.00

Бог радість моя (сторін 606. В білій кавчуковій оправі з образцем по середині) — 2.50

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST. (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВА УКРАЇНСЬКА ФІЛЬМА

„Маруся“

Based on the Ukrainian Folk Drama "Oy Ne Khody Hryciu Na Vecherny" by M. STARYTSKY

Choral and Vocal Music Arranged and Directed by the World Famous Ukrainian Composer Dr. Alexander Koshetz

„МАРУСЯ“

випродукована на підставі песні М. Старицького

„О, НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, НА ВЕЧЕРНИЦІ“

ВИСВІТЛЮЄТЬСЯ ЩО ДНЯ

починаючи з ЧЕТВЕРГА, 8. ГРУДНЯ (DECEMBER 8, 1938)

В ТЕАТРІ „МІАМІ“

на 6. Евеню та 46. вул., Нью-Йорк. Вистава від 11. рано до 11. вечором.

ОСТАННІЙ ПОЇЗД.

По 60 літах існування в Нью-Йорку скасовано лінію наземної залізничної на 6. Евеню. П. місце займе підземна залізниця. Коли по шинах пушено останній поїзд перед закриттям лінії, в поїзд стовпилося багато цікавих. Багато людей пробували забрати собі якийсь кусок з поїзду або стаці на пам'ятку тієї події.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТБУРИ, Л. АР. М. П. Зичайні місячні збори тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267., відбудуться в суботу, 10. грудня, в год. 8. вечір, у домі Івана Агresta. Кожний член повинен явитися на ці збори, а довгуючий членів нагадується вирішити свої довги, щоб не нагадувати на суспелування. На цих зборах назначиться день на річні збори. — К. Діаух, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Я. Збори Т-ва Зоря, від. 69., відбудуться в суботу, 10. грудня, в год. 8. вечір, у домі під ч. 217-218 1st 6. вул. Кожний член обов'язаний явитися і заплатити всі свої вкладки, щоб можна з кішечки року зробити точний підрахунок проматок Т-ва. Приходьт на означений час. — Секретар.

АМБРИДЖ, П. А. Річний мітинг Тов. св. О. Ніколя, від. 276., відбудеться 11. грудня, в год. 2. попол. Обов'язком кожного члена є явитися на ці збори. — С. Прокопович, пр.; А. Гриневич, кас.; Мих. Фук, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Річний мітинг Бр. св. Петра і Павла, від. 27., відбудеться в неділю, 11. грудня, в 3. год. пополудні, в Школі. Проситися, щоб всі члени явилися на мітинг, бо буде вибір уряду на 1939 рік. Є багато справ до пологодження. — С. Лавровський, пр.; Я. Гураа, секр.

ЧЕСТЕР, П. А. Річний мітинг Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156., відбудеться в неділю, 11. грудня, в 1. год. пополудні, в 701 Грін стр. Мітинг закінчиться в 1. год. пополудні. Просимо всіх членів прийти на цей мітинг, бо є важкі справи до пологодження і буде вибір нового уряду на 1939 рік. Також просимо довгуючий членів вирішити свій довг, щоб не перенести на наступний рік. Повідомляємо, що кожний член, який не буде на мітингу без важкої причини, буде караний 50 ц. а урядник 1 дол. — Яцко Тошак, пр.; Павло Загоричний, кас.; Василь Новак, секр.

СЕНТРАЛ ФІЛС, Р. АР. Річні збори Тов. ім. І. Франка, від. 93., відбудуться в неділю, 11. грудня, в год. 1:30 пополудні, в Українському Клубі, 59 Central St. Проситися всіх членів явитися на означений час, бо є важкі справи до пологодження, як вибір уряду на 1939 рік. Довгуючий члени мають заплатити свої довги. Не явившись член підпадає карі після ухвали Товариства. — К. Бабін, пр.; П. Сомик, кас.; П. Бінковський, секр.

ШКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться в неділю, 11. грудня 1938. р., в 12. год. пополудні, в салі церковній при Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членів явитися на збори в означений час та вирішити загалі вкладки з кінцем цього року, щоб не переносити до наступного року. — М. Барабаш, пр.; Д. Кузьма, кас.; Т. Шпікула, секр.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, П. А. Річні збори Тов. „Любов“, від. 45., відбудуться в неділю, 11. грудня, в год. 2. пополудні, в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Просимо всіх членів явитися на річні збори. Контроль і уряд здадуть звіт з цього року, відтак буде вибір уряду на 1939 рік. Хто з членів має полагати якісь справи, проситися прийти скорше, бо урядники будуть очікувати від полудня. — Василь Стриковський, пр.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

СИРАКУЗІ, Н. Я. Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 317., відбудуться в неділю, 11. грудня, в салі Божій, в салі У. Н. Дому, 1317 Вест Фет ул. Обов'язком всіх членів явитися на ці збори, бо буде вибір уряду на 1939 рік. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Даракшіна, від. 275., відбудуться в суботу, 10. грудня, в салі церковній при Сусекс і Грін ул., в 8. год. вечором. Проситися членів і членів, як місцевих так і поза-місцевих явитися на ці збори, бо є важкі справи до пологодження. — С. Рибак, рек. секр.

ЛИНІАЄТЬСЯ ЛИНІАЄТЬСЯ

15 ДНІВ ДО АМЕРИКАНСЬКИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ А 28 ДО НАШИХ СВЯТ.

ОТЖЕ перше, замовте тепер гарні РІЗДВЯНІ КАРТКИ до висилки своїм приятелям. Друге, замовте гарні СІННІ КАЛЕНДАРІ для прикраси хати.

Третє, замовте КНИЖКОВІ КАЛЕНДАРІ, щоб мати що читати через цілий рік. Четверте, нехай „Свобода“ ПОМОЖЕ ВАМ вибрати гарний різдвяний дарунок.

Ось тут подаємо кілька сугестій:

ОБРАЗ

ВІЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

у прекрасній колірній відбитці.

31 цалів через 23 цалів.

Ціна \$3.50

Купіть і дайте до оправи в рамці, а зробите комусь чудовий дарунок.

ОБРАЗИ

ІСУСА ХРИСТА АБО СВЯТОЇ МАРІЇ

в українській стилі в прекрасних кольорах вид. „Тема“.

Величина 20 цалів через 15 цалів.

Купіть їх, оправете в рамці і дайте на Різдвяний Дарунок або їх самі задержіть для прикраси своєї хати.

Ціна Образу Ісуса Христа 80 ц.

Ціна Образу Святої Марії 80 ц.

КНИЖКИ НА ДАРУНКИ:	
ВОЛИНЬ, слава повість Уласа Самчука, в трьох томах	\$4.25
ХОЛОДНИЙ ЯР, повість у двох томах	\$2.00
ВЕЛИКИЙ ГЕТЬМАН, історичний роман, написав Федір Дутко	\$1.75
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, ілюстрована, в гарній оправі, вид. І. Тиктора	\$7.50
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИСЬКА, ілюстрована, вид. І. Тиктора, у гарній оправі	\$5.00
НОВЕЛІ, ПОВІСТІ, ВСІ ГАРНО ОПРАВЛЕНІ. ЗАМОВТЕ КІЛЬКА:	
ЗАМОК У КАРПАТАХ	\$.50
СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ	\$.65
СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ	\$.65
ЗА НИЖАВОЮ	\$.65
ПІД ПРАПОРОМ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО	\$.65

ВСІ КНИЖКИ, ЗАМОВЛЕНІ НА РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ, кингарія „Свободи“ гарно опакують в гарний святковий різдвяний папір з прикрасою, і залучать гарну картку з іменем дарувачого й святими побажаннями. Вишлемо просто до обдарованого, щоб він дістав на Різдво, або вишлемо на Вашу адресу. Тому, що кожного року маємо великий навал з різдвяних замовлень, просимо замовляючих замовити дарунки тепер, щоб ми могли їх гарно приготувати до висилки.

„СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ВАЛІНГФОРД, КОНН.

Змагання в приєднуванні членів.

В ч. 281 „Свободи“ було подано, що в стейті Конетикот змагаються з собою відділи У. Н. Союзу про першество: котрий з них до кінця цього року приєднає найбільше нових членів. Впродовж минулих двох тижнів змагалися між собою найсильніші два відділи: 262 і 350. А на початку цього місяця виринув іще один суперник, який відразу станув на першому місці; бо вже має 12 нових членів. Я вірю, що два попередні відділи не занепають змагань, щоб стати першими й до-

жать усіх зусиль, щоб задержати своє першество. 350 відділ перший розпочав працювати спільно з мною, як організатором. Але хто остаточно перемаже, покищо не можна сказати, бо праця по відділах дуже оживлена.

А. Маланчук, організатор стейту Конетикот.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

УКРАЇНСЬКЕ БОГОСЛУЖЕННЯ НА РАДІО.

Українське богослуження буде передане на радіовій станції W.I.B-X, в неділю, 11. грудня, в 12. год. пополудні, з Ютики, Нью Йорк. Комітет.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Праця в молодечому відділі У. Н. С.

На організаційних зборах 13 лютого ц. р., на яких був присутній головний рекордовий секретар, Д. Галич, рішено зорганізувати в нашій місцевості молодечий відділ У. Н. С., щоб дати в той спосіб змогу нашій молоді самій заряджувати собою, і то не лиш у справах Союзних, але також у загально народніх. Зорганізування цього молодечого відділу припоручено було чотирьом організаторам. Смілою і чесною працею ті організатори довели до того, що такий самий відділ зорганізовано, під назвою Т-во св. Юрія, від. 380 У. Н. С. Той відділ тепер дуже добре розвивається. На-

ша молоді із запалом беруться до роботи. Як приклад той активності може послужити те, що той відділ у короткому часі зорганізував молодечу оркестру. А щоб зорганізувати більше членів, та оркестра вже влаштувала свій концерт, що відбувся 20 листопада ц. р.

Концертною програмою проводив президент відділу, Володимир Софінський. В тій програмі брав участь церковний хор „Боян“, під проводом п. Гелі. Цей хор, як відомо, все дуже добре виявляється з своїх точок. Він отримав від приватних чимало оплесків. Опісля Степан Хандога віддеклямував відповідну деклямацію. Далі виступила новозорганізована відділова мандолінова оркестра з Джерзі Сіті, зложена з самих дівчат, під проводом Івана Криськова. Оркестра відіграла чимало гарних і улюблених пісень, за що одержала від приватних багато оплесків.

На закінчення концерту редактор Е. Ляхович виголосив до молоді і родичів по англійськи і по українськи промову, в якій розказав їм про У. Н. Союз та про ті користі, духові й матеріальні, що їх кожний член У. Н. Союзу, цей най-більшій і найстаріший української інституції в Америці, одержує.

Приватні з задоволенням вислухали цілої програми і по концерті розійшлися. Треба підкреслити, що закладання молодечих відділів, це дуже корисна робота і її треба поширити по всіх місцевостях. Та в тій роботі треба звертати увагу на те, що дехто з старших союзівців, протинуться їй, кажучи, що не треба закладати молодечих відділів, коли є відділи старших. Деякі родичі також завважають, що не треба нових відділів, бо, мовляв, „там, де я належу, там хай і моя дитина належить, бо за одним заходом краще за себе і за дитину платити“.

З одного боку це корисно, що дитина належить до того самого відділу, що й батько, а з другого боку — шкода. Бо коли така дитина, що то нею цілий час займався батько і за неї платили вкладки, виросте, то часто вона сама не знає, до якої організації належить, та що собою та організація представляє. Тому краще дати нашим дітям змогу завітати собою і в той спосіб самим розвиватися. Коли вони будуть стояти на власних ногах, то багато з того навчатися і самі духово розвинуться. Притім вони будуть чимраз більше цікавитись українськими народними справами, У. Н. Союзом і ставитимуть у сліди своїх батьків. Згаданий молодечий відділ

У. Н. Союзу свої місячні збори відбуває кожного місяця в другий вівторок по першій в церковній салі при 25 вулиці. Школа музики також міститься в тій самій салі й має проби в суботу від год. 8:30 до 12. вполудне. Учуть музики професор Іван Крисків. Оплати за лекції невеликі й інструменти можна набути за тані гроші. Родичі повинні записувати туди своїх дітей, які замисль тратити час на якісь не потрібні речі, навчатись чогось цікавого.

Старий союзовець.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЮТИКА, Н. Я. Річний мітинг Бр. св. Ан. Петра і Павла, від. 58., відбудеться в неділю, 11. грудня, в год. 1. пополудні, в церковній салі, 209 First St. Проситися всіх членів, щоб прибули на мітинг, бо буде вибір урядників на 1939 рік. Котрі члени довгують мають прийти й вирішити свої вкладки, бо інакше будуть суспелювані. Котрий член має знайомих або діти, то прошу привести на мітинг і вписати їх до У. Н. Союзу. — Ф. Коченаш, пр.; І. Михайлюк, кас.; М. Романів, секр.

ПІРСЬКИЙ ЧАЙ НА ГРУДІ

Це славне європейське природне средство припорувають передовсім тим, що терплять на впертий КАШЕЛЬ і ЗАДУХУ. Ціна \$1 за пакет. Посилайте замовлення до: Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73rd St., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКЕ ШИФАРТОВЕ БЮРО

ПРОДАЖ ШИФАРТ ВИГОТОВЛЕННЯ ріжних документів ПЕРЕКЛАДИ на ріжні мови ПЕРЕСІЛКА грошей РІЖНІ АСЕКУРАЦІЇ ВИПУСКАВАННЯ іммігрантів до Америки

E.S. WITKOVSKY
130 East 7th St.
NEW YORK, N. Y.

Даром пробка ЗІЛЛА МІЛЕРТОН LAXATIVE

Мілертон є приємний і легкий до зажиття. Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в коженості, а тоді заживається його або зараз перед нічним сном, або по встанню рано. Мілертон не виробляє привычки. ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА \$1.00 вистане майже на цілий місяць. Спеціальна оферта читачам „Свободи“:

- [] \$1.00 за одну коробку Мілертону
- [] \$1.50 за дві коробки Мілертону
- [] \$2.00 за три коробки Мілертону

Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

ПОШУКУЮ СПІЛНИЦІ до Грошів і ресторану, українці 40-45 літ, віку, розсудливі, що люблять свій наряд і добробут. Маю власний стор вартовості \$3,000, кепку, зо своєю додо, електрикою і т. і. Голоситися на адресу: Mr. FRANK WATRAL, Box 72, Majestic, Kentucky.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1939 РІК.

Чудові Краєвиди, Патріотичні, Релігійні, Дівчаті і Діти в ріжних позах. Свята зазначені червоно, пости зазначені рібною. Ціна одного Календаря з переслікою 25 ц. 5 Календарів за \$1.00. 12 Календарів \$2.25. 25 Календарів \$3.75. 50 Календарів \$7.00. 100 за \$12.50. Для бізнесменів дружаємо Календарі з їх фірмою за малюю оплатою за друк. Різдвяні картки білоскуті „Христос Радіє“, або картки в формі книжочок з відповідними віршами, ціна за дозв. 60 ц. 50 карток \$1.75. 100 карток \$3.00 з переслікою. Замовлення посилати на адресу:

UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th ST. NEW YORK, N. Y.

МИХАЙЛО КАНЮК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОХОРОННИК
2321 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL.
Модерна каплиця.

Добра обслуга. ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
Телефон: Armistage 4575
Тел. до дому: Seeley 0298.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжних, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шпра і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Undertaker
заряджує погребми по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8088.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Makrose 5-6577

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

Побачивши Тарзана, Джеф підняв угору рушницю і почав примірюватися до нього. Тарзан ішов спокійно в напрямку місця, де стояв Джеф і Марія. Тому Джефові не було дуже спішно стріляти. Він боявся, щоб у поспіху не схибити ціли. Та його рух побачила мала Нкіма. Вона знала, що то рушниця і що нею вбивають людей та звірят.

Побачивши, що ту рушницю Джеф наставляв у напрямку Тарзана, Нкіма почала нервово верещати. Це звернуло увагу Марії. Вона скоро вибігла з печери і, станувши позаду Джефа, придивлялася до його роботи. Зрозумівши, що він задумує, вона твердо запиталась: „Що це значить?“ Джеф відверну на хвилину голову і згодом твердо відповів: „Я застрілю його мов собаку“.

Марія зжахнулася, а Джеф знов заговорив: „Він є нашим ворогом. Дуже правдоподібно, що він вертається на те, щоб мене вбити, а тебе схопити для себе“. Марія бачила рішучість Джефа. Та притім вона в серці була твердо переконана, що Тарзан не ворог, але приятель її; що він одинокий може врятувати її батька і Боба. Тому вона миттю рішилась рятувати Тарзана за всяку ціну.

Вона заговорила до Джефа: „Пошадй його, Джефе, а я стану твоєю жінкою“. Джеф на хвилину онімів. Він так довго ждав на ті слова. А тепер він їх чув і на хвилину не вірив власним вухам. Він уже хотів з поспіхом згодитись, та нагадав собі дорожочіні каміні. Коли він випустить Тарзана, то пропадуть каміні. Що важніше? — вагався він у серці.